

"Niet het einde" in De Volkskrant (1 oktober 1946)

Source: De Volkskrant. Katholiek Dagblad voor Nederland. dir. de publ. SLEWE, C. ; Réd. Chef ROMME, C.P.M. 01.10.1946, n° 6.643; 24. Jg. Amsterdam: De Volkskrant. "Niet het einde", p. 3.

Copyright: (c) de Volkskrant bv

URL: http://www.cvce.eu/obj/niet_het_einde_in_de_volkskrant_1_oktober_1946-nl-e4f97fd1-1238-4bc7-9028-c56f1b95e84b.html

Last updated: 02/07/2015

In de smeltkroes

Niet het einde

Op het “niet schuldig”, dat te Neurenberg zoveel malen als een hoon geklonken heeft, is het definitieve, verpletterende “schuldig” gevolgd. De nationaal-socialistische leiders die, toen hun wereld van onrecht en geweld ineens stortte, misschien met een onbestemde hoop in hun harten de democratische rechtsstaten van het Westen in de armen liepen, zijn volgens de rechtsnormen van het Westen gevonnist. Het is een lang en vermoeiend Recht geweest, dat zich over de 22 beschuldigen voltrokken heeft. Met een diep besef van hun zedelijke en historische verantwoordelijkheid, hebben de geallieerde rechters dit proces, dat de geschiedenis van het nationaal-socialisme vastlegt, geleid. Zonder sentiment hebben zij de strikte maatstaf van het Recht aangelegd tegenover mannen, die door rechtsverkrachting en –vertrapping de oude geest van Pruisendom, die, zoals Metternich lang geleden constateerde, “niet tot veroveren in staat was, maar slechts kon doden”, wilden doen zegevieren over de gehele mensheid.

Neurenberg grijpt, in zijn tweevoudig doel, ver over het tijdsbestek van het heden heen. Deze langzame en langdurige rechtspleging, niet door allen begrepen en door velen met wrevel gadeslagen, had niet tot doel de weinige beklagden op een volk van 65 miljoen zielen inzicht in de grootte van hun schuld bij te brengen. Neurenberg wilde zijn een precedent met het perspectief van een basis, ook voor de ontwikkeling der internationale rechtsorde en Neurenberg wilde vooral het verslagen, ontredderde Duitse volk onderricht geven in de beginselen, die in een normale rechtsstaat gelden. Verheugend is het te constateren, dat op het terrein van het recht de eerste werkelijke samenwerking tussen de Grote Vier na de oorlog tot stand kwam, ook al heeft de Oostelijke partner voor de goede orde op enige punten een afwijkende opinie doen horen. Het is binnen deze atmosfeer van het recht, waarin het gehele uitgestrekte terrein van internationaal overleg gebracht moet worden, wil de wereld een tweede, maar dan zinloos Neurenberg bespaard blijven.

Men kan zich op dit ogenblik moeilijk verdiepen in de mérites van deze uitspraak, die enige verrassende vrijspraken bevat. Zeker is dat de historie deze unieke demonstratie van democratische rechtspleging eens anders zal beoordelen dan de summere processen, die als een formaliteit het einde van vele verraders in vrijwel alle landen van Europa begeleidden en die aan historische klank weinig anders dan de accoorden van vergelding en wraakoefening zullen doen horen. Zal de rechtsmoraal de internationale samenleving beheersen of zal nu de eerste tekenen van een politiek van willekeur en dreiging met geweld – die de 21 voor hun rechters brachten – waarneembaar zijn nu voor alle volkeren Roosevelt’s ideaal van een wereld, bevrijd van vrees, nog niet in vervulling ging, het plechtige, ernstige gericht van Neurenberg toch een gebeurtenis zijn zonder inhoud en beloften, met als historische waardering, de uitspraak van 100.000 woorden ten spijt, weinig anders dan een straoefening?

Een der hoofddoelen van het proces, het Duitse volk te doordringen van het verschil tussen recht en macht, is zeer zeker niet bereikt. Zoals Göring es zich te verontschuldigen van hun daden beriepen op de doden (Hitler, Göbbels, Himmler) zo wenst het Duitse volk, dat de rechtsnormen van dit proces niet verstond, dat vooral niet begreep waarom de geallieerden tien maanden nodig hadden om een aantal eenvoudige doodvonnissen uit te spreken, zijn collectieve schuld te endosseren aan hen, die met hun leven boeten. Het is onmogelijk de geesten van het verderf, die in 12 jaar nationaal-socialisme zijn opgeroepen, in korte tijd te bezweren, maar Neurenberg zal als middel tot educatie en als instrument van voorlichting waardeloos zijn, indien niet bij de heropvoeding van het Duitse volk dezelfde hoge normen worden aangelegd en dezelfde ernst wordt betracht als in de historische rechtszaal.

De Pruisische geest zal niet met Göring en zijn medeplichtigen aan de galg sterven, noch zal het leed, dat deze misdadigers over miljoenen mensen gebracht hebben, ook maar iets verzacht worden. De strop lost geen problemen op. Zij zet slechts een bloedige streep onder een tijdperk, dat tot het verleden moet behoren. Een nieuw tijdperk inluiden kan slechts de menselijke geest, die buiten Duitsland de lessen van Neurenberg in praktijk moet brengen en die in het voormalige Derde Rijk de voorwaarden moet scheppen voor een menswaardig bestaan van het overwonnen volk. Met het einde van Neurenberg, door niemand toegejuicht, doch door allen als noodzakelijk aanvaard, is de verantwoordelijkheid der geallieerden niet afgelopen. Het Duitse volk heeft, in de gewelddadige dood van zijn leiders, de tol te zien aan de tot systeem verheven

wetteloosheid en rechteloosheid. De werkelijke eerbied voor recht en wet en het vertrouwen in deze begrippen kan Neurenberg alleen niet geven, De mate waarop de overwinnaars op internationale conferenties hun problemen oplossen in overeenstemming met het statuut van recht en rechtvaardigheid, zal van beslissend belang zijn voor de wijze, waarop het Duitse volk zijn houding tegenover deze, vandaag nog zo onbegrepen materie zal bepalen.